

Op de Warmonderhof leer je vooral ook om jezelf te worden

De Warmonderhof is een middelbare landbouwopleiding die bovengemiddeld veel aandacht besteedt aan de grotere verbanden waarbinnen tuin- en akkerbouw en veeteelt fungeren. Opdat leerlingen niet alleen een vak leren, maar ook hoe dat vak zich verhoudt tot wereld en heelal. En bovenal gaat het over de vraag hoe mensen binnen dat geheel kunnen functioneren, wie je zelf bent en hoe je wilt leven. Vandaag wordt met een grote reinie het zeventigjarig bestaan gevierd.

 Ria Kraa

Probeer maar eens, als je je vrijwilligers leuk in dezelfde poloshirts wilt steken, om een bedrijf te vinden dat een partij shirts-met-opdruk kan leveren van verantwoord geteelde katoen. „Dat valt nog niet mee“, zegt Anna Veltman. Ze geeft tevreden een kloppje op een stapel grote dozen provol textiel: het is haar gelukt.

En zo lopen de leerlingen en medewerkers die vandaag de grote schoolreünie gestalte helpen geven allemaal mooi in het bordeauxrood. Die school is de Warmonderhof in Dronten: de enige antroposofische mbo-landbouwopleiding in Europa. Er zijn vast ook leerlingen die specifiek vanwege het biologisch-dynamische gedachtegoed op de school komen maar Anna schat in dat jongeren vooral voor de Warmonderhof kiezen omdat ze „graag bewust bezig zijn met de aarde en iets willen doen aan een gezonde leefomgeving, en omdat de praktische inslag van wonen, werken en leren op één plek hen aanspreekt“. Behalve het schoolgebouw omvat de campus namelijk ook een kas, akkers, weilanden, een koeienstal en een kaasmakerij. Plus een 'woonderrij' waar leerlingen een kamer huren, verdeeld over woongroepjes van vijf tot zeven, met een gezamenlijke keuken en woonkamer. De eerstejaars krijgen ook allemaal een eigen proefkaktje. „Je gaat er toch net even anders mee om als het je eigen plantjes zijn.“ De helft van de zomervakantie verblijven eerste- en derdejaars er ook. „Best pittig om na zo'n intens jaar nog eens vier weken te moeten blijven werken zonder een cent te verdienen. Maar het hoort erbij. Want als je een landbouwopleiding doet en je bent de hele zomer weg, mis je een beetje de boot. Je moet ook zien hoe gewassen rijpen en hoe je oogst.“

In de klasklokken worden behalve reguliere vakken als inleiding veehouderij, bedrijfseconomie of trekkertheorie ook vakken gegeven

als 'werken met aandacht', 'bodemvruchtbaarheid', 'economie anders', 'sterrenkunde en preparaten', 'landschap en agrarisch natuurbeheer' en 'kunst'. Kleien, smeden, bronsgieten, speksteen, tekenen en schilderen: het wordt niet gezien als bijvak maar als wezenlijke bouwsteen. Het idee: als boer moet je creatief zijn en goed kunnen waarnemen en kijken.

Het is een aandachtig maar losjes en gezellig ingericht terrein - watervalletje hier, vijver daar, pizzaoven, veel bomen, zijjes en wilde bloemen. Bloemen staan ook in de kas en op de akkers: goed voor vlinders en bijen en mensen uit de omgeving kunnen er een jaarabonnement op nemen en het hele seizoen verse boeketten plukken. De rest wordt gebost en met de geogoste groenten verkocht op de markt in Amsterdam en Almere.

Als je de hele zomer weg bent, mis je een beetje de boot

's Ochtends zijn de theorielessen, dan lunchen de leerlingen met elkaar thuis, 's middags werken ze in de kas, op het land of met het vee. Tweedejaars Beitske Nieboer uit Sneek loopt net uit het lokaal naar buiten en zegt het er „superleuk“ te vinden. Ze weet dat ze iets met tuinbouw wil doen sinds ze stage liep bij het ecologische cultuurproject Farm of the World in Húns, en daar hoorde ze ook van het bestaan van de Warmonderhof. Tot nu toe vond ze misschien het grove boerenwerk nog wel het allerleukst. „Ride op 'e trekker en omgean mei kji-hilarysk grappige wēzens binne dat.“ En het intensieve met zijn allen optrekken, op school en in de woonderij. „Tegearre iten siere en tegearre wenje, dat wie wol in hiele

omskeaking mar dēr leartst in soad fan, oer dysels en oer oaren.“

Nieuwsgierig
Oud-leerlingen zeggen het haar na: ze hebben vooral veel geleerd van het zich opgenomen voelen in deze bijzondere gemeenschap. Anke Söhne, nu meubelstofeerder in Baard, heeft nog steeds een beetje spijt dat ze niet op het schoolterrein ging wonen toen ze zich indertijd aanmeldde op de school. „Maar ik was toen twintig en intern wonen leek me geen goed idee.“ Achteraf was dat handiger geweest - op al die dagen dat ze koeien moest melken, dat er 's avonds lezingen waren waar ze naartoe wilde, en vooral ook gewoon zomaar. „Heel wat lol ben ik op die manier misgelopen.“ Ze was niet specifiek van plan de agrarische sector in te gaan („ik wist niet wat ik wilde doen“) en heeft sindsdien vooral ook buiten die sector gewerkt, hoewel ze nu een groenten- en bloemenpluktuin beheert, en in de gemeente Littenseradiel mede gestalte heeft gegeven aan vlinder- en bijvriendelijke bermen. Het is voor haar een wezenlijke opleiding geweest omdat die haar gevormd heeft als mens. „Ik heb de kans gekregen om me te ontwikkelen en om nieuwsgierig in het leven te durven staan.“

Ook oud-leerling Wim Hiemstra noemt direct de onderlinge verbondenheid tussen „allemaal idealisten met de laarzen in de klei“ als wezenlijk kenmerk van de Warmonderhof. Hij arriveerde er in 1979. „Ik voelde me meteen thuis. Samen melken, samen onkruid wieden, samen lessen volgen over hoe 'alles met elkaar verbonden is: van de regenwormen in de aarde tot het sterrenbeeld Ram in de kosmos. De koe als herkauwer die via haar hoorns met die kosmische energie verbonden is. Preparaten die als medicijnen de aarde vruchtbaar maken. Een rijk eco-systeem en de rol van spiritualiteit daarin. Met gezond voedsel dat mensen écht

voedt, ook geestelijk.“

Hij roemt niet zozeer de antroposofische theorie als wel het constante debat erover onder studenten, en de openheid jegens opvattingen die zich uitstrekken tot voorbij het wetenschappelijk meetbare die zich zo gestaag ontwikkelde. „Nu, in mijn internationaal werken rond verduurzaming van de landbouw, ervaar ik de grondhouding van holisme die ik op Warmonderhof heb geleerd, als basis om respectvol in dialoog te komen met mensen uit Ghana, India, Guatemala of Bolivia. Ook daar is zo'n holistische levensvisie van groot belang.“

Zo is het nog steeds, zeggen docenten en medewerkers, die tussen de middag gezamenlijk een pan soep delen. Weliswaar krijgen leerlingen nog steeds les in de landbouwtheorie die grondlegger van de antroposofie Rudolf Steiner ontwikkelde. Maar dat wordt niet als doctrine onderwezen. Het is niet 'Steiner hat es gesagt'; hij wordt trouwens dat mensen zijn ideeën vooral verder moesten onderzoeken en ontwikkelen.

Aanpakken
Zo ging Anna, die zo'n beetje op de Warmonderhof opgroeide omdat haar ouders er al decennia werken, zelf naar de vlak in de buurt liggende Christelijke Agrarische Hogeschool. „Ik wilde in een andere landbouwkeuken kijken.“ Waar op de Warmonderhof vooral 'idealisten

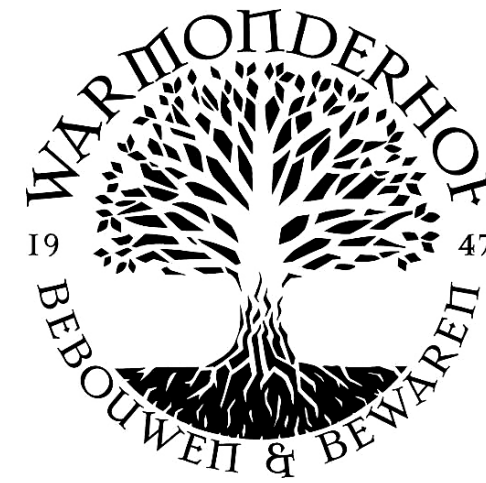
Die grondhouding is nu nog de basis voor mijn werk, om respectvol in dialoog te komen

en wereldverbeteraars' afkomen, vaak mensen uit de stad die soms nog nooit een koe van dichtbij hebben gezien, zit de CAH vol boeren zoons en -dochters. Jammer dat die werelden nog steeds een beetje koudwaterrees jegens elkaar hebben, vindt ze. Want ze zouden elkaar het nodige kunnen brengen. De reguliere wereld kan bijvoorbeeld iets leren van de kritische inslag van

Nu sjezen leerlingen net zo makkelijk even naar de supermarkt

stadse buitenstaanders die de Warmonderhof veelal bevolken („ze vragen hier voortdurend waarom het eigenlijk moet zoals het moet“) en andersom bewondert Anna het organiserend vermogen dat ze aantrof onder medeleerlingen op de CAH. „De boerenwereld weet enorm voor elkaar gekregen daar.“ Ze belandde uiteindelijk via Wageningen Universiteit bij de Rabobank en is nu tijdelijk terug op de Warmonderhof voor organisatie van het jubileum.

Er is het nodige veranderd in zeventig jaar. Vroeger deden alle leerlingen braaf de boodschappen in de schoolwinkel, nu sjezen ze net zo makkelijk even naar de supermarkt. De reguliere landbouw en de biologische zijn op verschillende aspecten naar elkaar toe gegroeid - maar wat hetzelfde gebleven is, is de sfeer op school. Dat is nog steeds de reden die leerlingen het vaakst aandragen op de vraag waarom ze zich na een open dag hebben aangemeld. En dat is wat reünisten zeggen als ze soms na decennia weer binnenstappen, al is de school verhuisd en veel groter: ja! Het is er nog! Het Warmonderhofgevoel!

Leerlingen

Er zijn dit jaar 120 voltijdsstudenten (55 procent maakt de opleiding af) en 175 deeltijdsers (van wie 60 procent het diploma haalt). Veertien docenten, in totaal 20 medewerkers.

Bedrijven

In de leerbedrijven (tuinderij, gemengd bedrijf, winkel, fruitteelt) vormen zelfstandige ondernemers een VOF of maatschap met de stichting Warmonderhof.

Koeien

Er zijn 45-50 blaarkoppen, met hoorns, de melkproductie ligt op ongeveer 16 liter melk per koe. Bij één koe leren gemiddeld 160 leerlingen melken. Veeteelt is dienstbaar aan akkerbouw (het gaat ten principale om de mest).

Praktijk

In de loop van de vier jaar krijgen leerlingen 2500 uur theorie en 3400 uur praktijklus; (dat laatste ver boven het door de overheid vereiste minimum van 1400 uur praktijk).

Land

De huiskavel voor akkerbouw en veeteelt is 85 hectare; daarnaast wordt er 18 hectare weiland en hooiland gepacht. De tuinbouw teelt op vier hectare (waarop een koude kas van 4000 vierkante meter).

Wisseling

Om bodem rijk en gezond te houden en ziekten te voorkomen werkt de akkerbouw met zesjarige vruchtwisseling; vier jaar groenten, twee jaar gras-klover. In de tuinbouw heeft een zeventigjarige vruchtwisselingssysteem.

Leerlingen van de Warmonderhof wonen, werken en leren op één plek

